

NOVINKA agentury EU pro drogy v Lisabonu

NOVÝ VÝVOJ V PROTIDROGOVÉ POLITICE A LEGISLATIVĚ

Vzrůstající obavy z dopadu užívání drog na naše komunity

(24.11.2005 LISABON) V mnoha evropských zemích vzrůstají obavy ze širšího dopadu užívání drog na společenství, v nichž žijeme, uvádí dnes **agentura EU pro drogy (EMCDDA)** ve své **Výroční zprávě za rok 2005 o stavu drogové problematiky v Evropě**.

Ve zvláštním přehledu o rušení veřejného pořádku souvisejícím s drogami poukazuje **EMCDDA** na nový trend, podle něhož se protidrogová politika nemá omezit pouze na snižování spotřeby zakázaných omamných a psychotropních látek, nýbrž se též zaměřit na typy chování vázané na drogovou problematiku, které mají negativní vliv na společenství jako celek.

„Chování, situace a činnosti spojené s rušením veřejného pořádku souvisejícím s drogami se vyskytují dlouho ve většině **členských států EU, kandidátských zemí a Norsku** a nejsou novými jevy“, uvádí agentura. „Nová je sílící tendence politických činitelů v některých zemích zastřešit je jedinou koncepcí, podle níž by se mělo ke všem přistupovat v rámci národních protidrogových strategií.“

Předseda EMCDDA Marcel Reimen říká: „Hovoříme-li o rušení veřejného pořádku v souvislosti s drogami, nepoukážeme tím jenom na zločinnost, ale rovněž na širší okruh protispoločenského chování, které narušuje bezpečnost, zdraví a spořádanost komunity a ohrožuje kvalitu života a radost ze života jejich obyvatel. Současné obavy z rušení veřejného pořádku souvisejícího s drogami, jichž jsme nyní svědky na politické scéně, jsou reakcí na tyto záporné vlivy v našem nejbližším okolí.“

Nejčastěji zdůrazňované chování v souvislosti s drogami, které negativně působí na pocit osobní bezpečnosti lidí nebo stabilitu ve společenství, konstatuje zpráva **EMCDDA**, jsou: veřejná aplikace drog, zjevné projevy drogové intoxikace, prodej drog na ulici, zločiny prováděné pod vlivem drog, otevřené drogové scény, pohozené injekční stříkačky a související materiál, jakož i dotěrný slovní kontakt ze strany uživatelů i dealerů drog a jejich výskyt v blízkosti dětí.

Zpráva **Evropské komise** z roku 2003 o postojích občanů EU, pokud jde o veřejnou bezpečnost a vystavení problémům souvisejícím s drogami, ukázala, že se napříč **patnáctkou EU** podíl osob, kteří mají na ulici pocit „velkého nebezpečí“ zvýšil z 8 % v roce 1996 na 12 % v roce 2002 ⁽¹⁾.

Průzkum **Eurobarometru** provedený v roce 2004 na téma, jak mladí lidé vnímají drogy, zjistil, že 63 % považuje za snadné opatřit si drogy poblíž svých domovů ⁽²⁾. Vnímání je klíčový prvek v otázce rušení veřejného pořádku, říká se v přehledu, nemusí však odrážet objektivní hladinu narušení a zločinnosti.

Přístupy k řešení problému rušení veřejného pořádku souvisejícího s drogami

Pět zemí – **Belgie, Irsko, Lucembursko, Nizozemsko a Spojené království** – povýšilo nyní snížení intenzity rušení veřejného pořádku souvisejícího s drogami na hlavní cíl své celkové národní protidrogové politiky a uskutečňuje koordinovaný přístup s kombinací zdravotního, sociálního, bezpečnostního a ekologického hlediska.

Ačkoli většina **zemí EU** neprohlašuje rušení veřejného pořádku (takto označené) za ústřední cíl svých národních protidrogových strategií, věnují pozornost příslušným dílčím otázkám pod širším označením bezpečnosti a veřejného pořádku. Většina zemí této skupiny, převážně **nové členské státy EU**, se zaměřuje na tento problém nespécifickými zásahy a zákony, které řeší takové otázky jako intoxikace na veřejnosti nebo narušování životního prostředí hlukem.

Jiné země – např. **Německo, Řecko, Francie, Irsko a Rakousko** – mezitím vyvinuly *ad hoc* iniciativy ke snížení intenzity rušení veřejného pořádku, jako jsou konzultace a koordinace mezi občany a všemi činiteli zapojenými do vytváření místní protidrogové politiky.

K jiným reakcím patří přijetí zákonů proti nepřístojnému chování na veřejnosti v souvislosti s drogou (**Španělsko, Francie, Spojené království** – např. nařízení proti výtržníkům, proti odhazování vybavení k aplikaci drog), místní policejní iniciativy (**Německo, Řecko, Irsko, Itálie, Kypr a Finsko**), opatření k eliminaci drogových scén na veřejnosti (**Dánsko a Německo**) a opatření ke snižování škod, konkrétně zaměřená proti rušení veřejného pořádku souvisejícím s drogami (**Lucembursko a Maďarsko**).

„Do jaké míry je tato nová kategorie protidrogové politiky výsledkem skutečného zvýšení intenzity rušení veřejného pořádku souvisejícího s drogami či zvýšené nesnášenlivosti projevované v našich komunitách vůči uživatelům drog, není toho času jasné“, uvádí **EMCDDA**. Absence obecné, ve všech zemích EU platné definice rušení veřejného pořádku souvisejícího s drogami, jakož i spolehlivých ukazatelů pro sběr údajů, znamená, že je stále ještě těžké tento problém objektivně posoudit. „Jasně však je“, uzavírá agentura, „že ochrana místních společenství před negativními důsledky užívání drog, drogové závislosti a obchodu s drogami je dnes v určitých částech Evropy vnímána jako velmi reálná politická otázka“.

Přehled nového vývoje protidrogové politiky a legislativy

V kapitole 1 *výroční zprávy* jsou vyjmenovány ostatní nové trendy protidrogové politiky a legislativy.

- 26 z 29 zemí, jichž se zpráva týká, provádí svou protidrogovou politiku podle národního plánu, strategie nebo podobného dokumentu. Největší názorové rozdíly panují v otázce snižování rozsahu způsobovaných škod. Důležitou roli hraje ve 12 dokumentech, v devíti dalších je obsažena a v pěti není zmiňována.
- Nové národní protidrogové strategie nabyly účinku v sedmi zemích: v **Estonsku, Francii, na Kypru, v Litvě a Finsku** (2004), jakož i v **Lucembursku** (2005).
- Více zemí nyní poměřuje pokrok vyhodnocením provádění svých strategií. Přijetí důsledných strategií a zesílené vyhodnocování vedlo v některých zemích (např. **Maďarsku a Lucembursku**) k nárůstu výdajů na protidrogovou politiku.
- V několika členských státech byly v roce 2003 a 2004 přijaty nové zákony, které mají napomoci snížení vystavení mladých lidí drogám (**Česká republika, Dánsko, Španělsko, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Spojené království**).
- V roce 2003 a 2004 několik zemí přijalo zákony dotýkající se otázky snižování rozsahu způsobovaných škod (**Francie, Lucembursko, Finsko, Spojené království a Norsko**).
- V roce 2003 a 2004 změnily některé země své tresty za užívání konopných drog (**Belgie a Spojené království** – nižší tresty; **Dánsko** – vyšší). V roce 2003 snížilo **Řecko** nejvyšší trest za užívání drog z pěti let na jeden rok, kdežto **Maďarsko** odstranilo trestný čin užívání drog ze svého trestního zákoníku (ačkoli užívání drog může být i nadále trestáno podle trestných činů získání a držení).

- Tresty se obecně zvýšily za obchodování s drogami a za drogové trestné činy, které ohrožují nezletilé.
- Dvě země ohlásily návrhy zákonných opatření týkajících se drog na pracovišti (**Finsko a Irsko**). Drogovou prevencí ve specifických podmínkách, jako je pracoviště, se zabývá nový protidrogový akční plán EU (2005-2008). Více o protidrogové strategii EU na období 2005-2012 a akčním plánu najdete též v kapitole 1.

Poznámky

Přehled o rušení veřejného pořádku souvisejícím s drogami je jednou ze tří „Vybraných otázek“ doplňujících *výroční zprávu* za rok 2005 (<http://issues05.emcdda.eu.int>). Další dvě se týkají používání buprenorfinu v substituční léčbě (viz novinka č. 11) a alternativ k trestu odnětí svobody pro pachatele užívající drogy (viz novinka č. 13).

⁽¹⁾ *Veřejná bezpečnost a vystavení problémům a zločinu v souvislosti s drogami (Public safety, exposure to drug-related problems and crime)*, zpráva Evropské skupiny pro výzkum veřejného mínění (European Opinion Research Group – EORG) za rok 2003 připravená pro Evropskou komisi.

(http://www.europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/ebs/ebs_181_en.pdf).

⁽²⁾ *Mladí lidé a drogy (Young people and drugs)*, Flash EB 158, 2004

(http://www.europa.eu.int/comm/public_opinion/flash/fl158_en.pdf).